

451581

Imprimat legal.

1 SEP. 1925

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL VI

Nr. 35

30

AUGUST

1925

In acest număr: Regele de „Țara Noastră”; Cântecul zidarilor, poezie de Victor Eftimiu; Perspectiva alegerilor profesionale de P. Nemoianu; Reportajul senzațional de V. Russu-Șirianu; Puterea iubirii de Septimiu Popa; Populația Ardealului de Virgil P. Râmniceanu; După o jumătate de veac de M. B. Rucăreanu; Politica Franței de I. Paleologu; Săptămâna politică: Alegerile agricole de Ion Balint; Gazeta Rimată: Domnul care știe tot, de Mic dela Pirandola; Insemnări: Dl N. Iorga reporter, Propagandă, Agenții Moscovei, Supărări legitime, Povestea unui articol, Rufe murdare, Erori electorale, Cărți noi.

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: PIAȚA CUZA VODĂ No. 16

Un exemplar 10 Lei

623

193

Țara Noastră

Regele

Aniversarea de șazeci de ani a Suveranului, pe care zadarnic au încercat unii s'o tulbure cu ipocritele lor întreceri de servilism interesat, a fost înțelepțește sărbătorită de sufletul unei țări întregi. Dincolo de solemnele comunicate oficiale, și mai presus de listele de subscripție lansate cu gând de lingușire, imaginea vie a celui dintâi monarh al României-întregite, încoronat la Alba-Iulia, se oglindește, curată ca un talisman purtător de noroc, în cugetul unui popor, care n'a fost niciodată nerecunoscător. Pe Voivozii cari s'au arătat buni cu el i-a îndrăgit din toată puterea adâncă a iubirii lui. Pe cei cari l-au dus la biruință i-a purtat în triumf, de-alungul veacurilor.

Numele regelui Ferdinand I. va rămânea pentru totdeauna întipărit pe lespedeza glorioasă a celui mai însemnat eveniment cu care ne-a dăruit istoria noastră milenară: unirea tuturor Românilor în cuprinsul aceluiaș hotare și sub ocrotirea aceluiaș sceptru domnesc. Vremurile au fost mari, dar omul chemat să le înțeleagă s'a dovedit întru totul vrednic de ele.

Din cele dintâi zile ale domniei Sale, regele Ferdinand S'a văzut pus în fața unor hotărâri covârșitoare. El n'a cunoscut nicio clipă farmecul ușor al stăpânirilor liniștite. Europa întreagă era în flacări. Tronul Lui n'a fost un loc de odihnă. Incepuse furtuna. Ii era dat să fie, deci, și cărmaci iscusit, și ostaș curajos. Astfel, când ceasul cel mult așteptat a sosit, El a aplecat urechia să asculte glasul tumultuoaselor valuri de oameni, și n'a pregetat să tragă sabia Sa vitejească, săvârșind fără niciun gest de ezitare ceea ce I se cerea să facă pentru Neamul asupra căruia fusese chemat să domniască.

N'a avut, apoi, niciun moment de șovăială. Voința Lui nu s'a clintit, până la sfârșit. Nimeni n'a surprins în ochii Lui vreo umbră de îndoială. Nici atunci, când norocul armelor a încetat să-I mai suradă,

nici atunci când S'a văzut silit să apuce, copleșit de numărul dușmanilor, drumul mântuitor al Moldovei, nici atunci când a văzut armatele Sale decimate de crudul flagel al molimei, El n'a pierdut încrederea în steaua biruinței, rămânând totdeauna în fruntea primejdiei, pe cele mai înalte culmi ale hotărârii de a învinge. El știa, din cartea vieții acestui neam îndărătnic, că vremelnica revărsare de vrăjmași, orcât de copleșitoare ar fi fost, nu putea să ucidă, cu văpaia ei, decât iarba câmpului. Într'o zi, soarta avea să hotărască altfel. Cum se petre-cuse și mai demult.

Dumnezeu a fost cu noi. După încercări fără număr, am biruit. Ostașul întors acasă, apucând din nou în mâinile sale vânjoase coar-nele plugului, cu aceeaș râvnă cu care cosise cu baloneta în câmpul dela Mărășești, n'a putut să uite pe Acela, care se coborâse în zilele grele să-l îmbărbăteze în umedul său șanț de luptă. Acolo au primit plugarii tranșeelor, într'o dimineață de primăvară, când aburul proaspăt al glei ne înfrătea pe toți, regeasca făgăduială, că pământul pe care-l apărau li se va împărți ca o dreaptă răsplată.

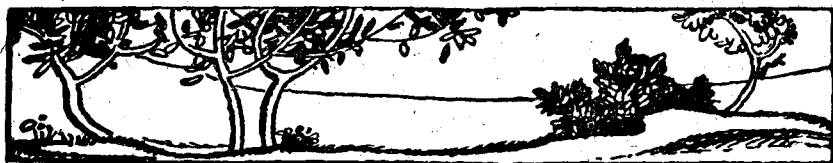
Regele și-a ținut făgăduiala. El este acum Regele țaranilor săi. O strălucită pagină de istorie, din cuprinsul căreia nimic nu se mai poate schimba.

Dar, pentru cei cari citesc și mai departe, Regele înfățișează și altceva. Într'o lume de schimbătoare patimi, El reprezintă principiul de necesar echilibru al valorilor. Într'un spațiu nedeslușit încă, El e o sigură lumină călăuzitoare. Într'o vreme de oscilări necontentite, El e cel mai prețios punct de sprijin, pe care se poate clădi o țară nouă. E centrul de greutate al ideii de unitate națională.

Iată penține, pentru noi, dinasticismul nu e o formulă de împrumut, — o punte de trecere spre realizarea unor deșarte ambițiuni, — ci o convingere care isvorăște din însăș necesitatea de viață a României-întregite. In acest înțeles strigăm și noi, la olaltă cu paispre-zece milioane de Români:

— „Trăiască Regele !“

„ȚARA NOASTRĂ“

CÂNTECUL ZIDARILOR¹⁾

ÎNȚĂIUL

*Zidim ! E menirea cea nouă
E marea menire de veci...
Din zori înflorite cu rouă
In seara cu grei liliaci,*

*Din ceasul întâi al luminii
Și până 'n pustiu țintirim,
In piatră 'nflorindu ne crinii
Zidim, jără preget, zidim !*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

AL DOILEA

*Zidim ! Piramida și drumul
Și templul și podul arcat
Coloana și cripta, ca jumul
Spre ceruri, prin noi s'au urcat !*

*Noi suntem Egiptul și Roma
Athena, Ephes, Babilon
De-a fost umilire Sodoma
Răsplată ne-a fost Solomon...*

AL TREILEA

*Noi smulgem pământului sporul
Secându-l din capăt în alt,
Pustiu să rămână ogorul
Dar templul să fie înalt.*

*Pustie rămână pădurea,
Stejarul îl ducem cu noi,
Din aur și marmor, aiurea
Să-i creștem eternele foi !*

¹⁾ Fragment dintr'o nouă piesă de teatru.

AL PATRULEA

*Iubire, odihnă, trufie
Din inemi pe veci le-am gonit
Pustie și viața ne fie
De trebuie visu' mplinit!*

*În piatră gândirea-ți înfașă
Mai naltă în fiecare an,
Nu-ți pese de mâna vrăjmașă
Nu-ți pese de gândul profan!*

TOȚI ZIDITORII

*Zidim! E cuvântul ce plânge
Și cântă în noi și-l slăvim
Cu piatră, cu var și cu sânge
Prin viață, prin moarte, zidim!*

AL CINCILEA

*În mână mistria, și spada
În cealaltă mână strângând
Să-ți aperi ofranda și prada:
Isbânda mărețului gând...*

TOȚI ZIDITORII

*Zidim! Pomenirea se frânge
Când șovăie sborul sublim...
Cu piatră, cu var și cu sânge
Prin viață, prin moarte, zidim!*

AL ȘASELEA

*Cerească să-ți fie pornirea
Opririle sunt omenești:
Zidește-ți în piatră iubirea
Și ura subt piatră zidești!*

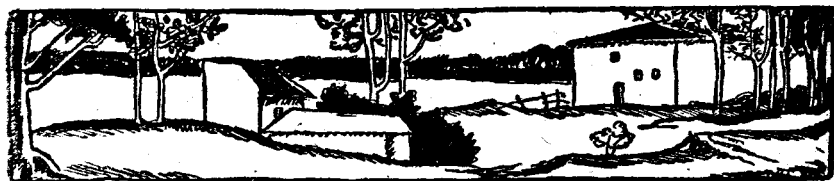
AL ȘAPTELEA

*Un fulger e viața — se stinge
Zidirea durează în veci,
Iubirea de-o clipă o 'nvinge
Și'n veacuri, cu cealaltă, treci.*

TOȚI ZIDITORII

*Zidim! Nendurata ne-o strânge
Ca mâine 'n pustiu țințirim...
Cu piatră, cu var și cu sânge
Prin viață, prin moarte, zidim!...*

VICTOR EFTIMIU

Perspectiva alegerilor profesionale

Cu o vie nerăbdare așteptăm rezultatul alegerilor profesionale în curs. Nu fiindcă acestea înviorează o epocă politică anemică, cum este vara. Nu această latură a chestiunii ne interesează. După experiențe de șapte ani, nu credem ca politica noastră de partid să ne mai poată descoperi vreo nouă fază, necunoscută încă. Dar o viață politică deșanțată totdeauna ne poate rezervă surprize de ordin național, care vor trebui să ne preocupe foarte de aproape, și pe care, întrezărindu-le, suntem datori să le semnalăm de cu bună vreme.

În această ordine de idei, trebuie să constatăm, că alegerile pentru constituirea Camerelor agricole fac o rară excepție. Deși statele majore ale partidelor au făcut tot ceace le-a stat în putință în vederea atingerii cu orice preț a unor obiective pur electorale, totuși rezultatul lor nu ne îngrijorează din punct de vedere național. Alegători fiind țărani de pretutindeni, mai toți români, este sigur, că organele de conducere ale noii instituțiuni vor fi deținute de elementul românesc.

Alegerile care ne inspiră cea mai serioasă îngrijorare sunt acele care privesc reorganizarea Camerelor pentru Industrie și Comerț, și care vor avea loc pe la mijlocul lui Septemvrie. Temerea noastră o justifică două lucruri: deoparte destrăbălata politică de partid, care, când se înfurie, nu cunoaște nicio limită, de alta compoziția etnografică particulară din Ardeal și Banat. În aceste alegeri, nu românii se vor lupta între ei, ca la Camerele agricole, cu scopul de a câștiga o situație privilegiată, unii în dauna altora, ci aceștia la olaltă ar trebui să asalteze și să-și tale o porțiune de drum liber dintr'un front care nu este românesc. Ciocnirea în acest domeniu nu se va decide prin vorbe, ca în luptele rurale, în fața unor țărani cari, deocamdată, se pretează la orice argument. Orașele ardelen și bănățene, tixite de o populație streină de neamul nostru, cu alte tradiții și alte aspirațiuni pentru viitor, nu se va lăsa amăgită de niciun fel de discursuri. Incredzătoare în puterile sale — care sunt reale — această lume nu se va resemna decât în fața unor acte ale autorității de stat, categorice, susținute de întreaga românie.

Acest îngrijitor prognostic se întemeiază pe experiențele celor șapte ani încheiați. Sunt prea numeroase exemplele care ne arată, că guvernele și opinia noastră publică nu sunt pătrunse încă de adevărul elementar, că în orașele din Ardeal și Banat, cu deosebire în viața lor economică și în politica comunală, a face politică de partid înseamnă a luneca cu voia de pe terenul solid al întăririi elementului românesc, și deci și al închegării statului. Numai astfel se poate explica provocatoarea atitudine a factorilor economici minoritari din această provincie pe care și-o permite față de elementul românesc. Lăsând la o parte ambiția noastră firească de a putea controla, dacă nu chiar îndruma viața economică de aci, aceștia nu s'au simțit îndemnați să ne învrednicească nici de cel mai elementar gest de curtoazie, alegând măcar un singur funcționar mai de seamă din rândurile noastre. Din cele patru Camere industriale și comerciale din această parte a țării, numai la cea din Cluj secretarul general este de naționalitate română. La cele din Oradea-Mare, Arad și Timișoara doar câte un funcționar inferior a putut fi angajat, îndeplinind un rol necesar, dar nu prea demn de situația noastră politică, pe acela de interpret. E bine, deci, să ne punem încă de pe acum întrebarea, care pot fi perspectivele noastre pentru viitor în acest domeniu?

Doă momente întunecă și acest nou orizont. Cel dintâi îl constituie practica nenorocită care s'a întronat în mod iremediabil în viața noastră publică, aceea de a duce luptă de exterminare împotriva tuturor acelor români cari nu fac parte din partidul dela guvern. Cu un asemenea bagaj sufletesc este peste putință să te impui unui adversar mai tare, pe care abia cu frontul unic dacă l-ai putea domestici. Creierea membrilor de drept în această instituțiune, cu menirea să atenuieze eventualele tendințe nepotrivite cu interesele românești, va înăspri și mai mult raporturile dintre români, pentru că pe această poartă nu vor intra decât politiciani de o singură categorie, de nuanța partidului care întâmplător este la putere, dar nu și la datorie. Ni s'ar fi părut cu mult mai real, fără să fi alimentat rivalitatea dintre partide — și aceasta constituie momentul al doilea — dacă s'ar fi admis într-o proporție mai mare reprezentarea micii industrii și a micului comerț, unde și rândurile românilor cunosc mai puține lacune. Dar cum această părere nu a putut fi acceptată, am rămas deoparte cu o majoritate de alegători omogenă, pe care nu o putem stăpâni, de alta cu o minoritate gata de orice aberație, atunci când politica de partid o va cere. Astfel interesele trecătoare ale politicei militante vor fi totdeauna suprapuse celor permanente, naționale.

Dacă pe asemenea stâlpi șubrezi se razimă pregătirile noastre principiare, cum ne-om prezinta oare în domeniul realizărilor practice? Priviți, bunăoară, la stările din Banat și în special la acelea din orașul Timișoara. Rivalitatea dintre români și dorul după căpătuirea materială au mers așa de departe, încât o fracțiune românească nu s'a sfiit să încheie alianță deschisă cu tot ceea ce este strein, numai să poată neutraliza orice acțiune din partea altor români. Pe urma acestei vinovate concepții, rezultatele sunt cât se poate de firești. La Camera de

Industrie și Comerț din trecut, postul de conducere a rămas tot în grija funcționarului de ieri, după cum va fi și în cadrele instituțiilor de mâine, pentru că aceleași cauze dau loc la aceleași rezultate. Și cum e la Timișoara, așa este și la Arad și la Oradea Mare. Eventualele deosebiri sunt numai de formă, nu de fond. Astfel, ocrotirea intereselor comerciale și industriale ale unei întregi provincii se va face prin prizma unor ochelari streini, cari, plimbându-și privirea vinovat interesată peste milioanele de români dotați cu cea mai aleasă zestre spirituală, nu va găsi demn pe niciun vlăstar de român de a-l iniția în tainele acestui ram de producție.

În rezumat, pentru factorii noștri oficiali, cât și pentru opinia publică, problema Camerelor de Industrie și Comerț se prezintă în modul următor: sau se va admite un front unic românesc, în care să intre românii de toate convingerile politice, și atunci putem nădăjdui ca consiliul acestor instituții să fie măcar relativ românesc, și alături de el întreg personalul administrativ, în frunte cu directorul general; sau ne vom prezenta conduși de concepția îngustă de partid și atunci vom vedea reeditate Camerele de azi, unde nu vom avea nici picior de român. Cei cari au răspunderea să reflecteze puțin asupra acestei prea importante chestiuni și să procedeze în consecință.

P. NEMOIANU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Reportajul senzațional

— Scurtă paralelă de gastronomie ziaristică —

Câteva din cotidienele noastre fac în bună parte oficiu de restaurante spirituale. Preparatele alimentare sunt pregătite cu grije (sau fără grije) date la cuptorul bubuitor al neobositelor rotative, și frumos împachetate în patru sau în opt, ajung la chioșcuri. Acolo cetățeanul dă doi sau trei lei, având astfel, în schimbul unei modeste sume, prilejul de a se intoxica cât poțtește.

Dar în lista de bucate a acestor restaurante spirituale, (căci nu vorbim aci de presa serioasă, care ocupă un alt loc în opinia noastră publică), două mâncăruri sunt cu deosebire interesante: senzaționalul faptului divers și senzaționalul faptului politic.

Intre aceste două feluri (tarifate) există o puternică paralelă: potențialul de intoxicare.

Paralela există chiar în ciuda acelor organe pe care le-am văzut ridicându-se patetic împotriva senzaționalului de fapt divers, dar fabricând în materie politică un senzațional tot atât de intoxicant.

* * *

Senzaționalul în materie de fapt divers este considerat de aceste restaurante cu atât mai profitabil, cu cât e mai aproape de fasciolele răposatului Ignatz Hertz, ca de pildă: „Cadavrul din turn“, „Banditul Rinaldo“ sau „Negustorul de carne vie“.

Ați urmărit, desigur, ploaia torențială de tâlhării, banditisme și escrocherii, colectată mai ales în ultimele luni de burlanele primitoare ale stabilimentelor culinare mai sus pomenite. În jurul falmoasei afaceri Dâmboviceanu, ca și în jurul asociației de tâlhărie „Munteanu Tomescu“, s'a grupat, în virtutea unei gravitațiuni în miniatură, sumedenia tuturor faptelor cotidiene mai mici, dar de acelaș fel.

Așa încât ghiveciul de „senzațional“ a putut fi servit fără întrerupere, din nenorocire, numeroșilor clienți.

Că povestirile cu literă de-o șchioapă ale aventurilor acestor „eroi“, că diferitele „interviewuri“ cu noul haiduc al codrilor, onorabilul Tomescu, și chefirile ori călătoriile galante ale amicului Dâmboviceanu vor fi prezentând avantajii pentru tirajul acelor ziare, se prea poate.

Dar nu s'ar putea imprima oare o măsură mai decentă furiei cu care rotativele tipăresc, cu mare lux de amănunte, de câte ori pe zi își suflă nasul banditul Tomescu, câte vibrații pe secundă are glasul de conchistador al stimabilului Dâmboviceanu, sau care sunt ideile sociale ale acestor bravi fii ai patriei? Până la un punct, aceste ediții populare ale lui Sherlock Holmes pot fi amuzante. Dar dela punctul acesta încolo devin indecente pentru demnitatea unui ziar, și primejdioase în efectul lor asupra cititorilor.

Dacă dumneata sau eu putem citi asemenea povești la cafeaua de după masă, drept excitant al digestiei, trebuie să ne gândim că există câteva mil de indivizi fără căpătâiu, cu educația neisprăvită sau cu închipuirea închinată spre farmecul profitabil al aventurilor hoțeste, cari citesc cu toții, palpitând, fiecare uou amănunt înscris în autobiografia „eroilor“, de speța Tomescu sau Dâmboviceanu.

Deci, fabricațiile alimentare de acest solu vor jigni demnitatea cititorului, serios și vor intoxica cu viteză spiritul acelor care stau și altfel cu un picior în povârniș. Aceștia din urmă vor găsi, așa dar, în paginile de epopee tâlhărească și isprăvi de malversatori, hrana care le va îngrășa pornirile, pentru a face din ei Muntenii, Tomeștii și Dâmbovicenii de mâine.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Al doilea fel de mâncare pe care îl servesc restaurantele spirituale sus pomenite e reportajul politic senzațional.

Dacă primul fel e pernicios prin el însuși prin înflorirea exagerată a feluritelor amănunte ce se raportă la el, dacă e primejdios prin efectele pe care le determină, apoi acest de al doilea, reportajul politic, așa cum îl înțeleg anume organe ale presei, e mult mai urât prin perfidia vulgară, prin lipsa de scrupul și de onestitate profesională pe care le dovedește.

Un fruntaș dintr'un partid, al cărui obraz nu are onoarea să placă ziarului respectiv, intră de pildă într'o farmacie, pentru a-și cumpăra ca orice cetățean un tub cu pastă de dinți. Ei bine, a doua zi apare cu litere cât degetul, în organul din familia sus pomenită, reportajul senzațional că, în camera din dos a farmaciei, fruntașul în chestie a încheiat un pact cu dușmanii democrației. Este atâta impertinență sigurată în tonul acestei povești, încât chiar cel mai pușin naiv dintre cetățeni rămâne pe gânduri. Un șef al unui partid neagreat de d. reporter, împlinește o datorie prietenească luând ceaiul la un amic. După aceeaș metodă, reportajul va asigura țara cu mare lux de amănunte, (să juri că autorul basmului a văzut și a auzit) că acolo șeful în chestie și-a vândut partidul unei țări străine prin intermediul unui diplomat financiar, care a și dat o solidă arvună. Aceasta pentru ca statul străin să-l ajute, a veni la putere!

Exemple puteți avea de altfel, cu sutele. N'aveți decât să răsfoiți presa de „reportaj politic.“ Veți găsi și pilde din acelea unde metoda dusă până la intime chestiuni personale, care sunt exploatare cu o sfruntată lipsă de scrupul, vă va revoltă direct.

Ș'atunci, așa, o întrebare: oare acest fel de reportaj nu e tot atât de intoxicant ca poveștile cu hoți și escroci? Nu există între ele o strânsă legătură de rubedenie?

Imi pare că, fără să vrea, furat de avântul fugos al ostentivității său toc, d. Mille scăpa mai deunăzi o subtilă adevărată a spuselor noastre, atunci când vorbea într'un prim articol de „banditul Tomescu și banditul Brătianu“...

V. RUSSU-ȘIRIANU

Puterea iubirii

Nici-odată n'am dat vre-o importanță lacrimilor dela cununie. Miresele plâng, — de bucurie că se mărită. Ele știu, că plânsul le șade bine, și că, cu ochii în lacrimi par mai frumoase. Cine a văzut vre-o femeie care să nu dorească a fi frumoasă, — chiar și în ceasul morții? Când în fața sfântului altar, pe chipul de ceară al vre-unei mirese văd tradiționalele brazde de lacrimi, dacă n'aș fi îmbrăcat în odăjdii aș striga, zâmbind nuntașilor:

— Acestea nu sunt lacrimi... Sunt forme convenționale!

Totuși, când mireasa e tinerică și subțirică, mă cuprinde oarecare duiosie. Aș vrea să-i cuprind obrăjii între palme, s'o privesc ținută în ochi și să-i șoptesc:

— Plângi, dragă, plângi! Sunt ultimele tale lacrimi... de bucurie. Ah, dar sunt și lacrimi de durere. O să vezi tu, colo, mai târziu...

Cum vedeți, cununiiile pe cari le fac eu sunt un prilej de înălțare a gândurilor pe aripile fantaziei. Păcat, că aceste gânduri nu se prefac în versuri. Aș fi astăzi autorul unui mare volum de „romanțe pentru mai târziu“.

Numai cununia Varvarei a fost fără emoții și fără duiosie, cu toate că era tinerică, subțirică și frumușică și ea. A fost cea mai zburdalnică fată în sat, pururi veselă, pururi răsătoare. Când a intrat, alături de mirele ei în biserică, am văzut-o din ușa altarului și m'am gândit la contrastul între brazdele ce-o să se facă în curând pe chipul ei de ceară și între gropițele de ieri, de-alaltăieri. Când a ajuns în dreptul meu, m'am uitat ținută în ochii ei, dar... brazdele nu se făceau. Imi mușcam buzele de necaz.

— Hoață de fată! Tu vrei să strici obiceiurile din Săcătura? Stai tu numai...

Și m'apucaj de „orație“. Făcui o duiosă, poetică descriere a căsniciei, vai, cu foarte multe „rezerve mintale“. Nu prea sunt prieten al lezușilor, dar la cununii sunt cam lezuit și eu.

Au plâns toate femeile din biserică, au plâns chiar și fetele, în ochii cărora cu câteva clipe mai înainte ardea focul... dorului de

măritiş. Ochii Varvarei au rămas însă reci, ca de gheaţă. Îi ţinea pironiţi asupra crucifixului de pe altar.

La sfârşitul cununiei i-am strâns mâna, poftindu-i noroc mult, mult. La această strângere de mână, de pe chipul altor mirese de obicei dispăre paloarea. Chipul Varvarei a rămas şi pe mai departe acelaş chip de ceară. Mâna ei tremura, ca un reflex al cutremurului ce-i cuprinsese întreg trupul. Atunci mi-a aruncat o privire fugară, speriată. Îmi spunea cu această privire :

— Am plâns şi eu domnule părinte, dar, nu cu ochii. A plâns sufletul în mine...

II.

La cununii, eu de obicei mă socotun portar, care deschide oame- nilor poarta fericirii. Când vre-o pereche pe care am cununat-o eu ajunge într'adevăr la fericire, râde sufletul în mine. Îmi închipuesc, că şi eu am contribuit la fericirea lor. De se întâmplă să-i întâlnesc în drum, îi îmbrăţişez în gând, şi îi strâng cu căldură (tot în gând) la pieptul meu.

De câţva ori am întâlnit-o şi pe Varvara, umbra celei de altă- dată. Trecea tăcută lângă bărbatul ei, ca lângă un strein pe care şi l-a ales la întâmplare, ca s'o călăuzească pe un drum necunoscut. Nu mă opriam să stau cu ei de vorbă, cum aveam obiceiul să stau cu alte tinere perechi. Ştiam, că nici Varvara, nici Vila, bărbatul ei, n'o să-mi reciteze vre-o strofă din poezia fericirii.

Prin sat se vorbea că trăiesc rău, că Vila numai ca şi cu cleştele scoate câte-o vorbă din gura Varvarei, că Varvara îl priveşte numai cu dispreţ, şi câte altele. Când se întâmpla să trec pe lângă casa lor, simţeam fiori prin tot trupul. Mi se părea că trec pe lângă un mor- mânt, în care e îngropată Varvara.

Aşa s'au scurs şase săptămâni. Veştile despre Varvara erau tot mai rele. Eu aveam presimţirea, că într'o bună dimineaţă o să vie să-şi verse amarul înaintea mea. O bună dimineaţă, pe care n'o dori- am. Lacrimile femeilor cu bărbat nu prea ridică sufletul preotului în sfer- e înalte, ca cele de mireasă.

În ziua nedorită, Varvara a venit, dar adusă cu puterea de băr- batul său.

— Ce mai faceţi, Vilo, întrebai pe bărbat, cu gândul să isprăvesc repede cu ei. Vizitele dureroase sunt la fel cu cele neplăcute.

— Ca să facem, domnule părinte, îmi răspunse Vila, ridicând din umeri, ştiu eu ce mai facem? Dar, spune-mi dumneata, ce să mă fac eu cu femeia asta? Şi îşi începu rechizitorul, banalul rechizitor al bărbaţilor nemulţumiţi cu femeia lor.

Varvara părea că nici nu-l ascultă. Cu ochii aţintiţi înspre un tablou atârnat în peretele din faţă voia să dea dovezi, că ea e cu totul streină de vorbăria lui Vila.

Tăcerea ce se făcu în casă după-ce Vila şi-a sfârşit rechizitorul,

era supărătoare, și eu voiam să-i pun capăt cu ori-ce preț. M'am apropiat de Varvara, și atingându-i ușor umărul am întreat-o :

— Tu, Varvaro, ce zici ?

— Eu, făcu Varvara tresărind, ce să zic ? Nu zic nimica...

— E adevărat ceace spune Vila ?

— Adevărat, îmi răspunse, ridicând nepăsătoare din umeri.

— Și ce crezi, reluai, e bine așa ?

— Nu e bine...

Erau răspunsuri, cari mă cam scoteau din sărite.

— Să lăsăm glumele, i-am zis, ridicând glasul. Spune-mi, de ce te-ai căsătorit cu Vila ?

— Știu eu ? Îmi răspunse, cu aceeaș nepăsare.

— Varvaro, strigai acum, de ce-ai mâncat norocul lui Vila ?

La auzul acestor cuvinte i-se aprinseră ochii, și așa, cu ei aprinși, se întoarse spre Vila.

— Eu ți-am mâncat norocul tău ? — îi zise, articulând toate cuvintele.

— Mi-l-ai mâncat, Varvaro, îi răspunse Vila, articulând cuvintele, ca și el. Dacă nu ți-am fost pe plac, de ce te-ai căsătorit cu mine ?

— De ce m'am căsătorit cu tine ? Hm ! Întreabă pe tata și pe mama ! Ei știu, eu nu știu...

— Varvaro, îi zisei acum eu, adu-ți numai aminte ! Oare nu pe tine te-am întreat în fața altarului, că vrei să te căsătorești cu Vila ? Nu tu, cu gura ta, ai răspuns, că vrei ?

— Eu, cu gura mea ? Se poate. Gura va fi fost a mea, dar cuvintele... au fost ale tatel și ale mamei... Jur pe numele lui Dumnezeu... Și acum, lăsați-mă, să plec...

— Vei pleca în curând, făcu Vila îngălbenind și prinzându-o de mână. Dar să știi mai întâi, că mi-ai mâncat norocul... De ce nu mi-ai spus, cu un singur cuvânt măcar, că nu mă vrei ?

— Am spus părinților mei, răspunse Varvara, silindu-se zadarnic să-și smâncească mâna dintr'a lui Vila. Le-am spus'o de-o mie de ori... Și am mâncat... o mie de bătăi... Dacă ți-ași fi spus'o și ție, m'ar fi omorât... Dar... ți-au spus-o ochii mei. Tu te-ai prefăcut că nu mă înțelegi... Acum, ți-ai împlinit gândul. Sunt femeia ta, ce mai vrei ?

— Nu ești, femeia mea, îi zise Vila, lăsându-i mâna. Nu vreau să mai fiu femeia mea...

Apoi, scoțând un oftat greu, se trânti pe-un scaun și cu glas aproape stins îi mai grăi, fără s'o privească :

— Eu n'am știut că tu nu mă vrei... Odată numai am avut o umbră de bănuială. Dar părinții tăi m'au încredințat, că așa-s toate fetele... Se prefac că nu vreau să se mărite... Eu am fost orb, Varvaro... Dragostea mi-a luat vederile... Știi tu, cât mi-ai fost de dragă ? Spune-mi, știi ?

În vreme-ce Vila îi vorbi, eu mă uitam la Varvara. La ultimele lui cuvinte văzui o mișcare pe buzele ei. Voia să vorbească și nu putea.

— Iți spun eu, reluă Vila, ridicându-se în picioare. Atât mi-ai ost de dragă, încât de dragul tău nu te-aș fi luat... De dragul tău aș fi spus părinților tăi că nu-mi ești dragă... Acum de dragul tău nu vreau să mai fi femeia mea... Eu plec în largul lumii. Rămâi sănătoasă, Varvară... Și îi întinse a doua-oară mâna.

A urmat acum, ceea ce știam că are să urmeze. În ochii Varvarei se iviră doi stropi de lacrimi. Iar gândurile mele și-au luat sborul pe aripile fantaziei.

— F.ți binecuvântați, le-am zis, fiți binecuvântați! Le-aș mai fi zis și altceva, dar m'au copleșit emoțiile de altădată.

Am redevenit portar și le-am deschis poarta fericirii. După depărtarea lor m'am trezit declamând:

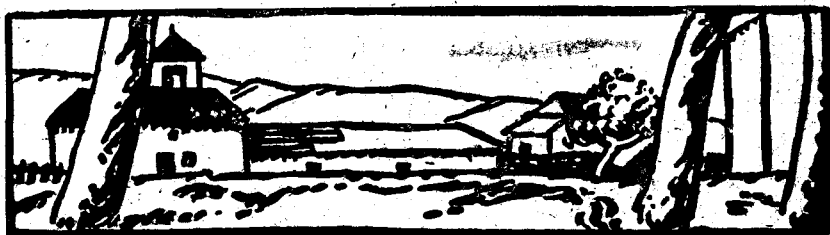
— Iubire sfântă, eternă iubire, cât de mare e puterea ta!
Și am simțit că se umezesc și ochii mei.

* * *

Epilogul acestei povestiri e cel obișnuit. După trecerea timpului reglementar le-am botezat cel dintâi copil.

SEPTIMIU POPA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Populația Ardealului

III

— Ungurii și Săcuii —

Am arătat originea ungarilor din Ardeal; a săcuilor, destul de veche; a ungarilor propriu zis însă, abia de câteva decenți. Dovada cea mai bună a acestei afirmații ne-o furnizează faimosul pact încheiat între națiunile Ardealului, „sașii, săcuii și nobilii“ în anul 1526, când Ardealul, în urma înfrângerii suferite de regele Ludovic la Mohaci, devenise neatârnat. În acest pact nu se vorbește de unguri, ci numai de săcui, dovadă că cei dintâi nu existau în țară.

Dela 1526 până la 1691, cât timp a durat principatul Ardealului sub suzeranitate turcească, nu s'au făcut decât colonizări locale de mică însemnătate, iar după ce Habsburgii au recucerit Ardealul și Banatul s'au făcut colonizări numai în Banat și în părțile ungurene ale Ardealului, regiuni care fuseseră sub directă stăpânire turcească, și ca atare depopulate prin violențele nesfârșite a năvălitorilor, silind populația să se retragă în munți și în țările învecinate. Abia în era dualismului, spre sfârșitul secolului trecut, s'au făcut colonizări de unguri în Ardeal, pe baza legii speciale de colonizare votată în anul 1894, modificată la 1906 și aplicată cu mult zel, mai ales de ministrul Daranyi. Este cert, deci, că marea majoritate a ungarilor, afară bine înțeles de săcui, sunt de curând așezați în țară, abia către sfârșitul secolului trecut și începutul celui actual, până în ajunul războiului.

Numărul total al ungarilor din Ardeal se ridică la 1.304.753 de suflete, în care se cuprind toți cetățenii vorbind ungurește, inclusiv săcuii, armenii și alte popoare maghiarizate.

Teritoriul locuit de săcui, se află în partea de sud-est a Ardealului, întinzându-se în județele săcuiesti Trei-Scaune, Ciuc, Odorhei și Murăș-Turda, precum și în județele învecinate Târnava-Mare, Mică și Brașov. Întinderea acestui teritoriu este de 22.638 km. p. cu

o populație de 988 823 suflete, din cari 147.393 (15 %) populație urbană și 841.430 (85 %) populație rurală.

Diferitele națiuni pe acest teritoriu sunt repartizate în modul următor: săcuți 531.467 (53,74 %), români 311.120 (31,48 %), sași 123.472 (12,48 %), evrei 15.596 (1,57 %) și alții 7.138 (0,73 %).

Din aceste 7 județe locuite de săcuți, în trei: Ciuc, Trei-Scaune și Odorhei locuiesc în mase compacte formând 77,75, respective 78,79 și 93,3 % din totalul populației. Într-unul, Mureș-Turda, formează o mică majoritate absolută (52,66 %), iar în celelalte trei, ei sunt în minoritate, Brașov 32,95 %, Târnava Mică 27,64 % și Târnava Mare 10,87 %.

Populația săcuțiască are, ca și românii, un însemnat număr de țărani; ei formează 84 % din totalul populației și sunt în număr de 448.449, pe când orășenii nu însumează de cât 83.048. De aci lipsa orașelor mari pe teritoriul săcuțiesc și procentul neînsemnat de evrei (1,57 %) de pe acest teritoriu.

Restul ungarilor, în număr de 773.256, este repartizat asupra tuturor celorlalte 15 județe din Ardeal, formând pe acest întins teritoriu 18,75 % din totalul populației de 4.124.301 suflete, față de 2.619.000 români sau 63,51 %, 415.955 (10,08 %) germani 165.744 (4,02 %) evrei și 150.346 (3,64 %) alte popoare.

Numărul ungarilor pe kilometru pătrat în aceste 15 județe este de 9, în cele 7 județe săcuțiești de 23, în întreaga țară de 12, pe când al românilor trece de 28. Din cei aproape opt sute de mii de unguri, de proveniență recentă, 267.059 sau 35 % trăesc în orașe și abia 506.197 (65 %) la sate. Cei din orașe sunt urmașii funcționarilor veniți în Ardeal în decursul vremilor, mai ales însă după 1867, rezultat al maghiarizării forțate operată de guvernele ungurești, iar cei dela sate sunt urmașii coloniștilor aduși de miniștrii de Agricultură dela Budapesta pe moșiile vândute statului de magnații maghiari sărăciți.

În aceste 15 județe, ungurii n'au în nici unul majoritatea relativă necum pe cea absolută. În două numai, Bihor (35 %) și Sălaj (31 %) trec sau se apropie de o treime din numărul populației; în patru formează minorități între 30 și 20 %, și anume Cojocna (29 %), Satu-Mare (25,6), Arad (24,67 %) și Turda-Arteș (23,64 %); în alte patru: Solnoc Dobâca (15,7), Timiș-Torontal (13,9), Alba-de-jos (13,8) și Hunedoara (12,54 %) variază între 12 și 15 %, în sfârșit în restul de 5 județe, numărul lor scade sub 10 % și anume în Maramureș la 9,14 %, în Caraș-Severin 4,6 %, în Făgăraș 4,23 %; în Bistrița-Năsăud 4,2 % și în Sibiu 3,29 %.

Situația din orașe se înfățișează sub un aspect mai favorabil pentru unguri, deși și aci, după cum am mai spus, elementul românesc s'a înmulțit destul de repede în ultimul timp.

Populația orășenească maghiară din cele 22 județe ale Ardealului este de 350.107 formând 46,11 % din totalitatea ei. Totuși, din cele 41 orașe cu consiliu, ungurii nu posedă majoritatea absolută decât în 13, și anume: Târgul-Săcuiesc 96,6 %, Odorhei 94,7, Gheorgheni 90,65, Sft. Gheorghe 83,5, Zalău 78,15, Tg. Mureș 74,8,

Mercurea-Ciuc 73.17 %, aceste toate afară de Zalău din Săcuime Aiud 69 %, Satu-Mare 66.56 %, Turda 64.15 %, Arad 63.2 %, Dicio Săn-Martin 60.9 și Oradea Mare 59.83 %.

În alte șase: Cluj 49.9, Șimlăul-Silvaniei 49.68, Hunedoara 46.79, Ibașfalău 46.6, Dej 44.8 și Brașov 37.5 %, ei au majoritatea relativă. În toate celelalte sunt în minoritate și anume: Deva 42.5, față de 46.5 % români, Petroșani 37.6 % față de 44 %, Baia-Mare 36.4 %, Făgăraș 36 %, Baia-Sprie 35.87 %, Abrud, 32 %, Timișoara 31.66 %, Reghin-Sas 31.65 %, Gherla 31.07 %, Lugoj 29.86 %, Sighet 27.66 %, Ocna Sibiului, 25.3 %, Careii-Mari 21.81 %, Alba-Iulia 21 %, Orăștie 20.89 %, Sighișoara 19.48 %, Hăteș 17.8 %, Mediaș 16.12 %, Sibiu 13.12 %, Bistrița 10.5 %, Caransebeș 4.9 % și Șeșul Săsesc 3.05 %. Cetățenii Ardealului, declarând ca limbă maternă pe cea maghiară, ne prezintă următorul tablou:

	Urbani	Rurali	Total
Săcui	83.048	448.449	531.497
Unguri	267.059	506.197	773.256
Total	350.107	954.646	1.304.753

VIRGIL P. RĂMNICEANU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

După o jumătate de veac . . .

— Budapesta devine iar un oraș evreiesc —

În anul 1873 Pesta s'a unit cu Buda și cu Buda-veche, (Aquincum) luând denumirea de acum și formând actuala capitală a Ungariei. Evenimentul a fost sărbătorit în 1923, — după o jumătate de secol, — cu fastul tradițional maghiar, dar jubileul acesta n'a fost patronat de elementele iudeo-liberale, care au condus destinele Metropolei aproape o jumătate de veac, ci de făuritorii curentului creștin-național, cari au luat conducerea orânduelilor Capitalei după retragerea armatei noastre din Budapestă.

Aruncând o ochire sumară asupra dezvoltării vertiginoase, aproape morbide, a Budapestei, vom ajunge la curioase constatări. Într'adevăr, înainte de unirea lor Buda și Pesta erau două orașe situate pe ambele cheuri ale Dunării, având aspecte modeste de provincie, cu o populație burgheză abia de 200.000 mii locuitori, cari vorbeau în majoritate nemțește și n'aveau exigențe de viață mai pretențioase. Străzile Budei și Pestei erau în mare parte nepavate, cu canale deschise, gunoiul se îngrămădea pe malul Dunării și apoi se arunca în apă, iar apa Dunării era distribuită în oraș ca apă de băut în mici butoiașe. În dezvoltarea repede, cu proporții americane, a Budapestei a jucat un rol important faptul, că înmulțirea populației nu se datorește contopirii comunelor dimprejur cu Capitala (cum s'a făcut aproape fără excepție la toate orașele din Europă), ci prin virtutea atracțiunii centripetale: *o imigrațiune fără seamăn*. Datele statistice, care au apărut cu prilejul jubileului de 50 de ani al unirii orașelor Buda și Pesta arată, că construirea locuințelor nu a ținut pas cu raportul înmulțirii populației. Aspectul clădirilor, mai mult de jumătate, poartă caracterul vechiu, fiind fără etaj. În privința înălțimei caselor, Budapesta se prezintă într'o postură destul de înăpoiată față de cele mai multe orașe mari din apusul Europei. În Viena numai un sfert din clădiri sunt cu parter, în Berlin casele cu două etaj întrec raportul de 82%, în Budapesta ajung numai la 20%. Din punct de vedere social este mai importantă decât înălțimea caselor, capacitatea de primire a lor,

care se definește prin numărul apartamentelor, al camerelor, precum și acela al locatarilor. În Budapesta trăește, în apartamente de 1—2 camere, un coeficient al populației cu mult, mai mare, decât în oricare oraș la fel din Continent; neglijându-se considerațiile sociale și lăsându-se în stare de sărăcie o foarte mare parte a populației s'a ajuns la acest rezultat al desvoltării anormale a Capitalei ungurești.

În 1869 Budapesta se găsea în locul al 17-lea între orașele mari ale Europei, iar la 1900 a reușit să ocupe locul al 8-lea, care l-a pierdut abia în 1920, în urma ridicării impetuoase a Varșoviei și Glasgow-ului. În cele din urmă două decenii a intervenit o stagnare în înmulțirea populației din pricina raporturilor economice desagregate, a crizei de locuințe, deoarece construcțiile s'au suprimat, apoi a războiului cu toate consecințele lui cunoscute. În anii din urmă, populația s'a înmulțit numai prin faptul, că cei mai mulți refugiați se concentraseră la Budapesta. La sfârșitul anului 1923, populația Budapestei atingea cifra de 950 000 de locuitori, dintre cari 250.000 evrei. În curs de o jumătate de veac numărul locuitorilor imigrați s'a urcat la 500 000. Aceștia aparținând diverselor categorii de neam, religie și poziție socială, au schimbat radical fizionomia populației băstinașe, ceea ce n'a fost avantajos și nici de dorit din punct de vedere național și moral.

Prin larga autonomie administrativă de care se bucură comuna Budapestei a fost posibil să se creeze în poarta Orientului un oraș cu așezăminte moderne, cu instituții publice mărețe, cu băi cu renume mondial. Prin politica centralizatoare urmată sistematic de guvernele ungare, aproape toate întreprinderile de exploatare economică și industrială își aveau sediul în Budapesta. Comerțul a luat un avânt neînchipuit, aci și-au găsit centrul de gravitație cultura ungară, literatura, artele frumoase și muzica. Se croiau planuri îndrăznețe pentru viitor: crearea unui port comercial, noi construcțiuni, noi instituțiuni de ocrotiri sociale, s'a elaborat un program pentru jubileul de 50 de ani, ca în cadrele unei expoziții internaționale să se arate lumii întregi prin chipuri și modeluri de ghips, față de Buda și Pesta veche, Budapesta nouă și mare... Proiectele acestea au fost spulberate de război.

Populația Budapestei s'a prezintat în trecut ca un amestec foarte variat, în care a jucat un rol covârșitor de fermentație elementul evreesc. Evreii din Capitală au deținut peste 50% din bunurile materiale ale populației și au stăpânit aproape în întregime viața intelectuală a orașului. În curs de aproape patru decenii, partidul democrat a dictat în consiliul municipal (un fel de Parlament al primăriei, cu 250 de membri) Dictatorul Budapestei, timp de un sfert de veac, a fost evreul Vázsonyi, iar primarul Bérczy, tot evreu, era satelitul lui. Toate manifestațiile de civilizație și de progres poartă pecetia rasei semite. În arhitectură, în arta aplicată, în literatură, elementele naționale au fost subordonate cosmopolitismului. Civilizația ia într'adevăr dimensiuni americane, dar îi lipsește chiagul de progres: onestitatea.

Comunele din imediată apropiere a Budapestei au rămas virgine în cursul timpurilor în formațiunea lor etnică. Lângă comune pur șvăbești, la 2 km. de Budapesta, găsim târgușoare sârbești și slovace. În Szent-

endre protocoalele primăriei până în 1910 au fost redactate în sârbește, cu litere cirilice. Gospodăria acestor cetățeni colonizați, nedispunând de mijloace moderne, este foarte primitivă. Budapesta nu-i observă! Celebrul inventator Edison, făcând o călătorie în Europa, a zăbovit și în Budapesta, apoi la țară, fiind găzduit de contele Apponyi la Eberhard. Relatând unui ziar din America impresiile câștigate în lumea nouă și la Budapesta, el spune că acest oraș a făcut un progres uimitor pe terenul civilizației, numai numele străzilor este cu neputință de pronunțat, dar în hotarul Budapestei a văzut înhamat la plug un bou și... un om. Presa ungară s'a grăbit să se indigneze, împreună cu Apponyi, spunând că Edison nu e numai surd, dar și miop.

Apogeul influenței elementelor evreiești și filosemite a fost atins în cele două revoluții din 1918 și 1919. Pătura creștină și națională lipsită de organizare mai serioasă nici n'a încercat să se opună nouilor curente: episcopii, magnații, somitățile vieții publice s'au grăbit să depună jurământ republicei lui Károlyi Mihály. Insuși archiducele Iosif devine cetățeanul: *Alcsuti Jozsef*. Viena și Berlinul au trecut și ele prin clipele coșmarului revoluției, dar cetățenii conștienți de drepturile lor civile au știut să împiedice întronarea unui regim bolșevic, chiar prin lupte de stradă, de baricade. Examinând manifestațiile elementului pur unguresc din cursul stăpânirii comuniste nu putem înregistra nici un singur act de răzvrătire contrarevoluționară. Numai elevii Academiei militare au fost induși în eroare, și în naivitatea lor crezând că inspiratorii lor vor acționa la fel au atacat pe bolșevici la 24 Iunie 1919. Acțiunea lor a fost ușor înăbușită, rămânând pentru istorie o dovadă de lașitate fără pereche a organizatorilor acestei împotrivriri, cari în cele din urmă numai dela români își așteptau salvarea.

După răsturnarea bolșevismului ca o reacțiune contra tuturor elementelor semite și filosemite s'a înstăpănit *curentul creștin*. Dela primăria comunei Budapesta au fost isgoniți aceia, cari au deținut puterea atâtea decenii; dar noii diriguitori au întâmpinat extraordinare dificultăți în conducere. Capitala contractase împrumuturi fabuloase, care trebuiau amortizate sau reglementate, iar criza care a urmat după război a avut consecințe dezastruoase. Astfel, d. Wolff, șeful partidului majoritar creștin, n'a putut calma nemulțumirile populației, chinuită de mizerii sociale.

Un singur act important cu repercursiuni peste granița țării a săvârșit cărmuirea partidului creștin. A legiferat în 1920 *numerus clausus*. Poziția economică a evreilor în curs de șase ani s'a sdruncinat, dar nu s'a distrus complet. Prin faptul că orânduielele publice din Ungaria au un ascuțit vădit antimuncitoresc, propaganda de presă liberalo-evreiască printr'o dialectică iscusită a atras în tabăra sa pe muncitori, atacând ideea „cursului creștin“, provocând ură, batjocură, amărăciune și dând frâu liber patimilor înăbușite.

În astfel de împrejurări, Budapesta a ales lunile trecute un nou consiliu comunal. Problema primordială a fost pusă clar: hegemonia creștină sau cea evreiască. Numai două partide au afișat sincer în toată goliciumea chestiunea: partidul creștin al lui Wolff și federația

sau blocul lui Vázsonyi (partidul democrat și socialiști). Celelalte partide insistau pentru compromisuri temporale, care însă au rămas fără răsunet.

Budapesta nu dispune de o lege electorală democratică. Ea are 289.729 de alegători, adică 41,6% din populația majoră a Capitalei. Argumentând cu considerații conservatoare, alegătorii socialiști și reprezentanții micilor burghezi au fost reduși; din aceasta a rezultat că evreii au aproape o treime din voturi. Socialiștii cu muncitorii lor sunt înhămați prin o sumedenie de fire vizibile și invizibile la carul păturei înstărite. Muncitorul, industriașul independent și comerciantul simte că este pus înaintea unei dileme fatale, când porunca sângelui îl stimulează să slăbească pe aceia dela cari poate spera muncă și profit.

Alegerile comunale au avut o înfățișare grotescă prin lanțul frățesc în care s'au încadrat capitaliștii bancheri, râvnitori de profituri, cu proletarii exploatați, luptând împreună contra pretinsului dușman comun. Rezultatul alegerilor a fost următorul: blocul lui Vázsonyi a obținut 128 de mandate, partidul Wolff 91, partidul Ripka (încercarea guvernului) 23, și liberalii moderați 8.

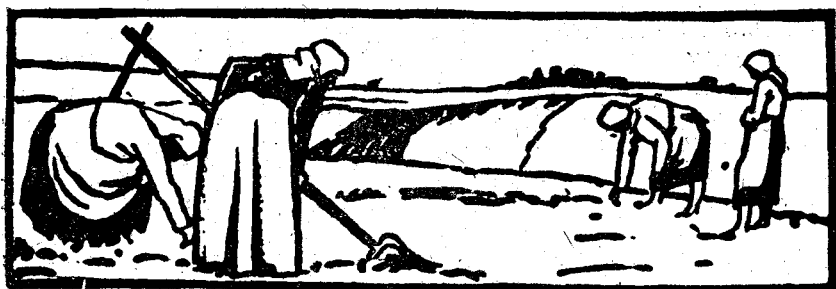
Evreii au biruit din nou, și iar vor stăpâni Budapesta!

Federația democratică, deși are la bază principiul diametral opus, nu se va destrăma curând, având ca interes comun răpunerea regimului de ieri. A doua zi după victoria obținută la alegerile comunale, fostul dictator al Budapestei, Vázsonyi, a declarat că victoria este considerată numai ca o primă etapă, căreia trebuie să se adapteze și politica generală. Și acest *spiritus rector*, care în cursul războiului a făcut declarația faimoasă despre socialiști: „letiprom“ („îți calc cu picioarele“) a descoperit dreptatea într'un articol cunoscut: „După mântuirea anilor de revoluție a devenit o necesitate europeană alianța strânsă și sinceră, *legătura indestructibilă* dintre democrația burgheză și tabăra socialistă“.

Budapesta s'a pronunțat contra partidului creștin. Bolnavul s'a ridicat, ca de pe partea dreaptă să se culce pe partea stângă...

Budapesta, August 1925.

M. B.-RUCĂREANU

Politica Franței

Denunțarea cartelului stângii. — Războiul din Maroc. — Pactul de garanție. — Recunoașterea Sovietelor. — Datorile de război.

Deși denunțarea cartelului partidelor din stânga va avea drept consecință, în Franța, deplasarea echilibrului în Camera, și va lipsi guvernul Painlevé de majoritatea pe care se bizuia când acceptase răspunderea cărmuirii, totuși nu se întrezărește nici cea mai mică șovăială a politicii franceze: directivele ei de până acum sunt urmate fără ezitare.

Războiul din Maroc, în care acțiunea franceză, stăpână de astă dată pe toate mijloacele de luptă: efective suficiente, munițiuni și credite, s'a angajat cu toată energia, nu va întârzia să se termine cu capitularea rifanilor, și va însemna consolidarea Franței în Maroc, în Africa, și „par ricochet” în toate coloniile sale.

Problema pactului de garanție va căpăta ea însăși, cât de curând, o soluționare; fie că reușește, fie că — în ultimul moment — ar eșua, sau chiar ar amenința numai cu eșuarea. Politica Franței nu urmărește decât dobândirea siguranței frontierei sale de răsărit, siguranță atât de necesară păcii Europei însăși, așa încât va căuta să și-o asigure cu sau fără asentimentul Germaniei. În Germania, lucrul acesta se știe, și nu pare probabil, ea văzând că nu are nimic de câștigat prin respingerea pactului, să continue jocul inutil al întârzierii lui. Concesiuni noi nu s'ar mai putea face Germaniei, și însăși situațiunea ei financiară impune o cât mai grabnică clarificare a treburilor sale interne și a atitudinii sale externe.

Presiunea pe care a încercat să o exercite Germania cu amenințarea rusă poate să-i fi reușit întrucâtva; căci ea pare a fi convins cercurile politice americane, că toate eforturile sale de ași îndeplini angajamentele impuse și cele luate nu vor putea da roadele așteptate, atât timp cât nu și-ar recăpăta debușeurile Rusiei istovite de credite.

De aci svonul recent, că Statele Unite ar fi dispuse, sub anumite condițiuni — evident plasarea și mai cu seamă garantarea enormelor capitaluri americane improductive — să recunoască guvernul Sovietelor. Astfel cum e lansată știrea, ea nu este decât un svon lipsit de seriozitate, căci în nici un caz Statele Unite nu vor consimți să recunoască Sovietele, atât timp cât guvernul actual din Rusia nu va recunoaște el însuși obligațiunile și datoriile regimului trecut. Aceasta o datorește America în primul rând Franței, una din cele mai importante creditoare ale Rusiei, și în mod indirect ei însăși care e creditoarea Franței.

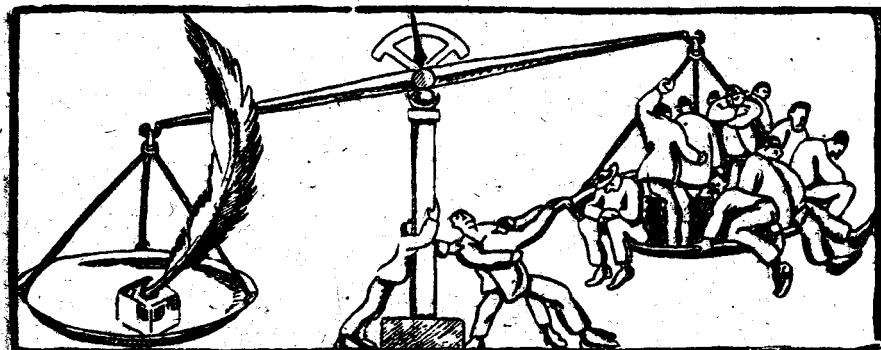
De aceea, dacă Statele Unite ar recunoaște guvernul Sovietelor, aceasta ar constitui un ciudat succes german, care ar aduce cele mai mari foloase Franței.

Și pentru a reveni la politica franceză, vom pomeni despre călătoria dlui Caillaux la Londra care urmărește soluționarea celui de al treilea capitol al programului său: regularea datoriilor de război. Intrevederea dintre dnii Winston Churchill și Caillaux este urmărită cu încredere de ambele părți ale canalului Mânecei, avându-se în vedere capacitatea și realismul acestor doi financieri, care vor pune discuția pe bazele ei pozitive, în care atât pretențiunile engleze cât și angajamentele franceze se vor putea înlăptui și realiza.

În asemenea condițiuni, și dat fiind faptul că vacanța Parlamentului francez, dă dlui Painlevé o libertate de acțiune nestânjenită, se pare că Franța pășește de astă dată fără șovăire spre consolidarea ei prin realizarea în acelaș timp a următoarelor probleme: siguranța sa la răsărit, consolidarea liniștei în imperiul său colonial și regularea datoriilor de război.

Este de văzut, dacă realizând acest postulat al liniștei și al existenței Franței, dnii Painlevé, Briand și Caillaux vor accepta — la convocarea Parlamentului — să capituleze înaintea d-lor Leon Blum și Paul Boncour, sau vor continua să guverneze sprijinindu-se pe majoritatea care s'ar putea reconstitui și pe încrederea Franței întregi.

I. PALEOLOGU

Săptămâna politică

— Fapte și comentarii —

Alegerile agricole

În plină vacanță, iată o campanie electorală plină de peripeții. Încă de acum patru săptămâni, automobilele au început să curete prin liniștea de seceriș a satelor noastre, și cete bine instruite de electori s'au răspândit în toate colțurile țării, pe căprării. Cunoscutul dicționar al alegerilor a fost pus din nou la contribuție, cu noul supliment de violență.

De la început, înțelesul alegerilor pentru alcătuirea Camerelor agricole județene, — o instituție cu caracter strict profesional, — a fost asfel în mod regretabil denaturat. Nimeni în tabăra așa numitei opoziții-unite nu s'a mai gândit la interesele agriculturii, căci lupta acesteia s'a statornicit pe tărâmul patimei politice, unde demagogia s'a lăfăit în dragă voie. Noi am arătat, cu destule argumente, primejdia unei asemenea agitații sterile, de pe urma căreia, în orice caz, bunul mers al Camerelor agricole nu va avea nimic de folosit. Acolo unde s'a căutat crearea unei instituții menite să ocrotească propășirea economică a tuturor cultivatorilor de pământ în vederea unei intensificări a producției, au scos capul profesioniștii urnelor, lipsiți în acest moment de altă ocupație, spurcând cu vorba lor ațățătoare o operă de selecțiune pentru care nu erau cătuș de puțin chemați.

Dovada am oferit-o într'un număr trecut al *Țării Noastre*, reproducând câteva pasagii caracteristice din „instrucțiunile practice” distri-

buite în taină de biroul electoral al partidului național. S'a putut vedea atunci, că opoziția-unită concentrându-și orbește puterile combative în jurul localurilor de votare a ținut cu orice preț să prefacă alegerile agricole într'o demonstrație răsunătoare a nemulțumirilor pe care le-a răscolit în mijlocul populației cârmuirea partidului liberal. În vederea acestui scop au fost mobilizați toți partizanii din cluburile naționale-țărănești „indiferent dacă sunt alegători la Camerele agricole ori nu”. S'a pomenit iar, dincolo de Carpați, despre „ciocoi” cari jefuiesc avutul țăranilor, și s'a vorbit încă odată, în Ardeal, despre „regățenii” cari au de gând să ne sărăcească...

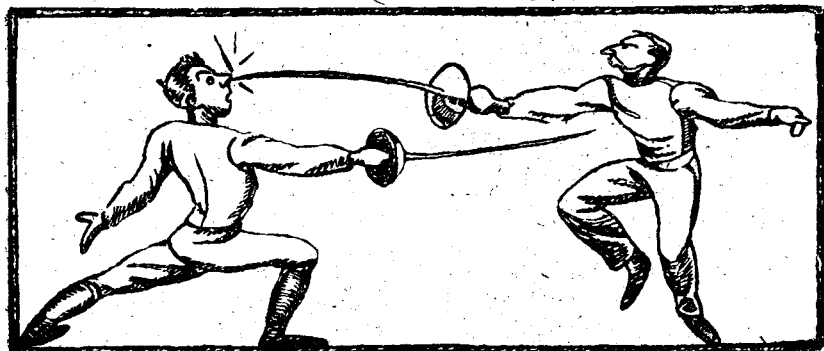
Demonstrația împotriva guvernului liberal, grație acestor mijloace de combatere, a reușit în parte. Puteți să vă închipuiți, însă, în ce măsură vor corăspunde scopului lor aceste Camere agricole alese într'o asemenea atmosferă de învrăjpire și de ură. Ele au fost acaparate în cele mai multe județe de clientela unor grupări politice, care au obținut problematicul lor triumf printr'o asmuțire a celor mai primitive pasiuni. Vor putea, oare, să reprezinte, în aceste condiții, năzuința de progres gospodăresc a unei clase întregi? Fără îndoială că nu, de vreme ce nu aceasta a fost preocuparea de căpățenie a veselilor biruitori.

În mijlocul acestui război neînțeles, care a reușit să compromită grav instituția Camerelor agricole, aservind-o agenților electorali, partidul poporului a avut o atitudine liniștită. Partidul poporului a refuzat cu îndârjire să alunece pe povârniș. N'a acordat alegerilor agricole niciun rost politic, și n'a năzuit să smulgă un succes electoral acolo unde nici nu putea să fie vorba de așa ceva. Dovadă, că d. general Averescu și-a continuat liniștit cura sa dela Acqui, știind foarte bine că onoarea politică a partidului său nu era angajată aci.

Fruntașii partidului poporului din diferitele districte n'au avut o atitudine uniformă în alegeri. Lucrul e foarte fresc, căci ei au avut în această privință toată libertatea de acțiune. Evident, n'au putut să se alăture campaniei de atățare întreprinsă de tovărășia naționale-țărănistă, improvizată *ad-hoc*. S'au întocmit, prin urmare, în unele părți, liste cetățenești deosebite, care au avut de luptat și împotriva demagogiei opoziției unite și împotriva ingerințelor guvernamentale. Așa se explică reușita listelor „averescane” în câteva județe. În alte părți, membrii partidului poporului au candidat laolaltă cu unii agricultori membrii ai partidului liberal, având prilejul să constate cât de mult s'a uzat, după patru ani de cârmuire, popularitatea acestui partid. Atât și nimic mai mult.

Pentru orice om cu bun simț, alegerile profesionale pentru Camerele agricole, oricât ar fi fost de răstălmăcite prin amestecul luptelor de partid, nu pot avea nicio consecință politică, pentru că n'au niciun tâlc politic. Dl Albert Honigman crede, se înțelege, altfel, și cere guvernul viitor pentru comitetul de o sută. Dar părerea ilustrului reporter, la urma urmelor, e cam indiferentă...

ION BALINT

GAZETA RIMATA

Domnul care știe tot...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Poftiți, vă rog, la panoramă,
Și stați o leacă să vi-l scot
C'abia l-am așezat în ramă...
E domnul care știe tot!*

*Mașina nu e complicată,
O simplă barbă pe-un suport,
O redingotă cam pătată,
Și-o pălărie cu resort.*

*Intorci ușor de manivelă,
Arunci doi lei în aparat,
Și-o informație fidelă
Îți pică din automat...*

*Stă ori și unde vrei a-l pune,
Numai să l ungi încetșor,
Și tot ce vrei să știi îți spune:
Prezent, trecut și viitor!*

*Iți spune, fără ezitare,
Prin câte târguri au umblat
Papucii lui Ștefan cel Mare,
Și cine i-a confecționat.*

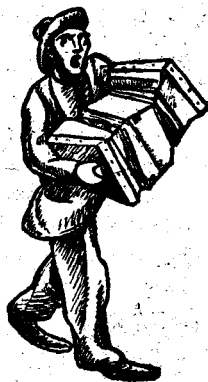
*Iți spune, cumcă Generalul,
Plătit din gros de inamici,
Și-a înșăuat azi noapte calul,
Și trece-acum la bolșevici.*

*Iți spune-apoi, că domnul Goga,
Va pune-o bombă cu fițil
S'arunce 'n aer Sinagoga
In ziua de 1 April...*

*Și'n toată această comedie
Nu-i, ce e drept, niciun mister,
E domnul Iorga care scrie,
Și care-acum e reportër...*

MIC DELA PIRANDOLA

(sau Pic della Mirandola, tot aia e!)

INSEMNĂRI

D. N. Iorga reporter. — Reporterul e un soi de istoric al actualității. Să nu vă mirați, deci, dacă d. N. Iorga, a cărui profesiune o cunoașteți, s'a apucat să facă reportaj. Steaua lui Albert Honigman a început imediat să pălească!

Directorul *Neamului Românesc*, nemulțumit, probabil, de serviciile redactorilor dumisale, s'a hotărât să se informeze singur. S'a înarmat cu creion și hârtie, și-a pus barba în buzunar, (ca să nu fie recunoscut pe stradă) și a pornit în explorarea unor știri senzaționale.

Era vară... cum ar zice poetul Cincinnati Pavelescu. Pe străzile încropite ale Capitalei trecătorii pășiau plictisiți, afundându-și picioarele în asfalt. Prin livezile de la Vălenii de Munte, din când în când, cădea câte o prună coaptă prea de vreme. D. N. Iorga, mulțumită inspirației care nu-l părăsește niciodată, se hotărâse să deuteze în sezon mort.

Rea inspirație!

Dar, și de data aceasta d. N. Iorga a avut noroc... (Dacă vă aduceți aminte, fericitul savant a câștigat la loterie o casă cu etaj, fără bilet.) Întâlnind pe stradă (sau pe sub pruni) pe „un fost prieten“ al dlui Octavian Goga, noul reporter al *Neamului Românesc* — directorul în persoană — a putut să afle o mulțime de lucruri extraordinare. Dl N. Iorga știe acum, sigur, următoarele:

1. Că d. Octavian Goga va porni la toamnă o vigoasă ofensivă antisemită în Cameră și prin presă;
2. că d. Octavian Goga va interpela guvernul asupra cazului Adolf Ștern;
3. că d. Octavian Goga va părăsi partidul poporului;
4. că d. Octavian Goga va trece în partidul liberal,
5. că d. Octavian Goga...

Să ne oprim aci. Am înțeles. D. N. Iorga ferindu-se, dintr'o bine cunoscută prudență personală, de atacurile în câmp deschis, s'a înscuiat într'o cabină

a Teatrului popular, s'a travestit în Graur (cum s'a mai travestit și 'n autor dramatic) și scrie minciuni la gazetă, de se 'mbujorează la față până și Nedelea, — că-i e rușine.

Onorabilă luptă, n'avem ce zice, și mai ales, foarte intelectuală. Din nefericire, pe acest tărâm ne dăm bătuți dinainte. Noi n'am umblat la școala lui Albert Honigman !

Propagandă... — Este un obicei împământenit cu multă predilecție, după război, ca oricare domn, poftit ori nepoftit, chemat ori nechemat, odată ce posedă extraordinara calitate de a fi român cu domiciliul și ocupația în străinătate, să dea, îndată ce prilejul se ivește, interviewuri „de propagandă” presei străine (care binevoiește a-i da oarecare importanță *faute de mieux*) despre pământurile, oamenii și trebile din România întregită.

Așa bunăoară, veți putea vedea că dl X, ajutor de portar la un otel de clasa treia la Neapole, după o călătorie făcută în țară spre a-și vedea nepoții, întors acolo unde-l cheamă vocația, se apucă să trimeată presei locale constatări critice asupra stării culturale dela noi. O asemenea istorie e doar hazlie.

Dar se întâmplă și altele mai serioase, care dau de gândit.

De pildă : dl Leon Feraru (care ne pare de altfel un intelectual simpatic și de valoare) poet și profesor la Universitatea Columbia din New-York, după o vizită mai lungă făcută so!ului natal, întors în America a acordat marei publicații *Internațional Book Review*, un interview despre mișcarea culturală dela noi, în care declară, că „un loc de frunte îl ocupă revista *Omul Liber* de sub capabila conducere a lui Ion Pas”(1).

Că dl Feraru are o deosebită simpatie pentru oamenii liberi și factorii

culturali de talia dlui Pas, îl privește personal. Dar faptul că un intelectual serios, cogeamite profesor universitar ca dumnealui, găsește de cuviință să facă în occident o propagandă culturală în care locul de frunte îl ocupă dl Pas și *Omul său Liber*, ni-se pare ciudat.

Oare altceva n'au de aflat despre noi americanii dumitale, domnule Feraru ?

Agenții Moscovel. — Câteva zile de-arândul a apărut în ziarul *Vittorul* o învinuire precisă împotriva unui oarecare d. Em. Socor, director și el, cași d. C. Grauer, ca și d. S. Labin, peste rotativele dela *Adevărul*. Noul patron al presei de pe stradă Săringar, cu al cărui nume — sau pseudonim — nici n'am avut timpul să ne obișnuim cum se cade, e arătat ca un periculos agent al Sovietelor, având bine-lămurita însărcinare de a întrefine în România o campanie sistematică de subminare a tuturor forțelor noastre de rezistență națională.

Această campanie de subminare, după cum am avut prilejul de a arăta de-atâtea ori, se îndeplinește în văzul tuturor. Rezultatele ei, fără îndoială, sunt așteptate la Moscova cu o febrilă nerăbdare. Dar acuzația contraților dela *Vittorul* trece dincolo de marginele presupunerilor întemeiate. E vorba, desigur, de documente palpabile, — și Dumnezeu știe cât a fost de plăcută pentru d. Era. Socor pipăirea lor, — e vorba de dovezi îndiscutabile, a căror divulgare nu va face decât să întărească definitiv o bănuială din ce în ce mai motivată.

D. Em. Socor a bălbăit un răspuns din care se desprinde prea evident nevoia, incomplet realizată, de a fi obraznic, și teama, foarte rău mascată, de rigorile Curții marțiale. Înțelegeți, că după o atât de generoasă supraalimentare la ghișeurile *Adevărului*, perspectiva unei greve a foamei nu e tocmai

trandafirie. Sunt, vai, riscurile profesioni-
unii...

Și acum, încă o vorbă. *Viitorul* nu e decât un organ de publicitate al partidului liberal. Dar acest partid, întâmplător, se găsește tocmai acum la cârma țării. El are, prin urmare, la îndemână, și mijlocul de a surprinde toate mișcările îndreptate împotriva siguranței noastre interioare, cași pe acela de a determina reprimărea lor. În momentul de față, credem noi, demascarea acțiunilor primejdioase, adică luminarea opiniei publice, nu rezolvă decât pe jumătate problema. Apărarea, da, e mai ușoară în fața unei primejdii cunoscute. Această apărare trebuie însă, în cele din urmă, să înceapă. Căci aci nu mai avem de aface cu un simplu delict de opinie, pe care să-l lăsăm la aprecierea cititorilor de gazete. Suntem în fața șarpelui care a scos capul la drum, și șarpele trebuie lovit, scurt și îndesat, la cap.

Alminteri, ne vom învețina cu toții de mușcătura lui.

Supărări legitime. — De câțva timp, presa independentă e foarte supărată (chiar mai supărată decât o cere tradiția sa) pe oficiosul guvernului, *Viitorul*.

Adevărul ne lămurește copios pricină. Ziarul liberal a adoptat în chestia agitațiilor antisemite, „un straniu punct de vedere“, care irită pe d. Bubi Brănișteanu. În adevăr, oficiosul guvernului devenind deodată foarte sever față de d. A. C. Cuza și discipolii săi scrie negru pe alb, că mișcarea antisemită se identifică cu cea comunistă, căci și comuniștii și antisemiții, în directă legătură cu Moscova și Budapesta, fac jocul dușmanilor noștri.

Noua ipoteză a *Viitorului* poate fi naivitate sau cusătură cu ață albă. Dar pe *Adevărul* nu l'ar supăra nici una nici alta.

Alta e buba.

Cum îndrăznește oficiosul guvernamental să tragă oasemenea paralelă, care-l jignește și-l încurcă pe d. Grauer? Sprijinul mișcării comuniste și executarea jocului dușmanilor noștri, *Adevărul* și-l revendică pentru sine, și numai pentru sine. Este un monopol patriotic bine stabilit.

Atunci cum vine vorba?

Dacă mișcarea comunistă e egal cu antisemitismul, *Adevărul* devine... antisemit!

Auzi dumneata, se poate una ca asta? Ce insultă!

Iată pentruce, ziarul în chestie face spume de supărare, și răspunde teoriei oficiosului guvernamental cu altă teorie, foarte încurcată, din care reies clar doar două lucruri: că se simte lovit în cea mai intimă a lui configurație morală, și se vaită că — în ciuda tuturor declarațiilor pompoase — guvernul nu va aresta nici odată pe d. d. Cuza, Șumuleanu etc. cum a arestat pe amicii comuniști ai *Adevărului*. Deci, buba doare și mai tare.

Povestea unui articol. — Intr'un loc de frunte, a apărut deunăzi în ziarul *Patria* un articol care ne-a pus pe gânduri prin îndrăsneala lui. Articolul era de-un antisemitism feroce, care nu se potrivea cu interesele fabricii de piele *Renner*, și care nu putea să fie pe plac protectorilor dela București ai partidului național. Organul dlui Iuliu Maniu exprimă următorul punct de vedere:

„Datorința evreilor, dacă ei țin cu orice preț, ca o chestiune evreiască să nu existe, este de a respecta legile țării și de a deveni cetățeni onești și cinstiți. Înțelegem prin aceasta, ca ei să renunțe la acțiunea lor defaimatoare peste graniță, iar în interior să intre în rândul cetățenilor neprivilegiați, ci supuși drepturilor și datorințelor dic-

tate de legi. Căci oricât ei s'ar erija în martiri și în victime, noi știm, că acestea sunt insinuări nedrepte, pentru că nicăiri, în nici o țară din Europa, evreii n'au găsit un teren mai prielnic de a-și pune în evidență slăbiciunilor lor de rasă, ca în România. Și au multe slăbiciuni specifice rasei semite, între cari principala este corupția. Aceasta este unealta lor de predilecție, cu care sondaază cu efect sigur orice teren."

Mai mult decât atât. *Patria* ne-a prezentat o statistică, denunțând opiniei publice, că 99% din evrei se sustrag dărilor, 60% sunt dezertori, spioni și trădători în timp de război, și 100% se opun legilor de rechiziție. Și ca încheiere, următoarele rânduri: — „Ei bine, astfel de cetățeni, cari ies în fiecare moment din ordinea legilor prejudiciază viața de stat, și indignarea tinerimei nu poate fi decât justificată“.

Adevărul rămăsese tablou! *Lupta* înghețase! Cum, și dl Iuliu Maniu e huligan? Și dl Alexandru Vaidă e antisemit? Și dl Cicio Pop e mâncător de evrei? O mare emoție cuprinsese întreaga stradă Sărindar. Patronii presei independente se pregăteau să retragă mâna lor ocrotitoare de pe destinele partidului național.

Dar, fiți liniștiți, lucrurile s'au împăcat. *Patria* a anunțat că articolul „Problema evreiască“ s'a strecurat „fără știrea redacției“.

Prin urmare, tot d. d. Albert Honigman și C. Grauer au fost mai tari. Partidul național și-a cerut scuze. Să fim drepti, prea o luase repede!

Rufe murdare. — Dintr'o notiță publicată pe ultima pagină a revistei *Mișcarea Literară*, și iscălită de dl Liviu Rebreanu, aflăm că legăturile de prietenie dintre ziarul *Adevărul* și dl Panait Istrati s'au stricat în ultima vreme rău de tot. Nu aflasem nimic. Regre-

tăm profund această ruptură sentimentală, deși motivele ei ar putea să pară multora amuzante...

Să vedeți. În palatul *Adevărului*, unde tronează și acum, nevinovat și ironic, bustul lui A. V. Beldiman, s'a întâmplat-nu demult o mișcătoare dramă comercială. Cași Iosif din povestea vechiului Testament, dl Iacob Rozenthal (nu l'ați uitat?) a fost vândut de confracții săi. Fără să țină seamă de nenumăratele servicii pe care distinsul analfabet le adusese democrației române, proprii săi tovarăși de idei l'au aruncat pe scări în jos, cu bagajele după el.

În această homerică luptă, dl Panait Istrati s'a declarat pentru dl Iacob Rozenthal. În noul său volum, cel dintâi pe care-l publică în limba mamei sale, fostul hamal din portul Brăilei se dedă, „Între trecut și viitor“, la o drastică spălătură de rufe murdare, aplicând actualilor patroni ai *Adevărului* o săpuneală într'adevăr balcanică. Dl Panait Istrati ne asigură, că succesorii dlui Iacob Rozenthal la tipografia de pe strada Sărindar nu sunt decât niște „putregaiuri de grăsimi epileptice“, în vreme ce sacrificatul director era, cu adevărat „cel mai formidabil luptător al României de după război“. Și cu această mostră de proză, autorul Kirei Kiralina bate, înșfășit, la porțile literaturii românești!

Am citit notița dlui Liviu Rebreanu, am priceput despre ce e vorba, dar n'am cumpărat cartea dlui Panait Istrati. Nu ștatem deloc curioși să urmărim procesul dintre actualii și foștii stăpâni ai *Adevărului*. Prin glasul înfierbântatului său apărător, dl Iacob Rozenthal vrea să ne convingă, de dincolo de mormânt, că moștenitorii săi nu sunt tocmai-tocmai „cușăr“. Îl credem dinainte, fără să-i mirosim argumentele mai de aproape. La rân-

dul lor, „putregaiurile cu grăsimi epileptice“ se vor grăbi să arate, că nici „formidabilul luptător“ nu era atât de imaculat. Deci și aceștia, suntem convingși, au perfectă dreptate.

Atunci? Nimic.

Ne surprinde numai faptul, că dl Liviu Rebreanu, care este un distins scriitor, simte nevoia de a se disculpa, arătând printru ce nu se avea bine cu dl Iacob Rozenthal. Nu era nevoie de atâta osteneală...

Erori electorale. — În graba lor de a stoarce un înțeles politic din rezultatul alegerilor pentru Camerele agricole, gazetele partidului național au săvârșit câteva erori regretabile, pe care se cade să le rectificăm. Astfel, *Patria* în Cluj, care ține mult să se bucure de dubiosul succes... agricol al șefilor ei, anunță cu satisfacție (și cu litere cât pumnul) biruința strălucită a opoziției-unite în alegerea din județul Timiș-Torontal.

Care opoziție-unită?

După știința noastră, și după mărturia rezultatelor oficiale, în fruntea listei care a fost aleasă în Timiș-Torontal se află dl dr. Aurel Ciobanu, președintele Sindicatului agricol, și — în politică — președintele organizației partidului poporului din acel județ. Pentru ce s'o fi bucurând *Patria* de reușita dintinsului nostru amic, nu pricepem. În nici un caz, nimic n'o îndreptățește să ni l arunce cu sila în rândurile comitetului de o sută!

Înregistrăm, de altfel, cazul dlui dr. Aurel Ciobanu numai ca o pildă dintr'o mie. O mulțime de prietenii de-ai noștri au fost aleși, deasemenea, în diferite județe, și pe diferite liste, dar, întru cât partidul poporului n'a dat

alegerilor pentru Camerele agricole niciun caracter politic, nu vom stăruia asupra acestui subiect.

Cărți noi. — A apărut în bibliotecă „Semănătorului,“ într'o ediție revizuită și întregită, *Patimile și moartea Domnului*, de dr. Iustin Suciu. Broșura aceasta este o armonizare a celor patru Evanghelii, cu păstrarea textului evanghelic și cu scurte lămuriri. Conținutul ei istoric este una din temeliiile principale ale credinței. În ce privește lucrarea materiei, ca aranjare și punere în ordine a singuraticelor părți ale ei, ea e făcută după rezultatele date în această privință de exegeții cei mai noi. Ordinea cronologică este deci exactă și demnă de toată încrederea. Intercalându-se ici colo, la locuri mai puțin înțelese, note cu scurte lămuriri între paranteze, se dă pe înțelesul tuturor textul biblic, servind scopul de popularizare a Bibliei.

— Apreciatul prozator V. Savel a cules într'un volumaș o seamă de *Doine din Război*, răsărite ca niște flori de sânge din sbuciumul fără seamăn al războiului nostru de întregire. Frământarea supremă prin care a trecut neamul nostru le-a scos la suprafață ca pe niște perle ale afunzimilor, aruncate pe țărnul mărilor de uragane grozave. Prin culegerea și publicarea lor, d. V. Savel a făcut o adevărată faptă bună, în aceste vremuri când cântecele noastre populare sunt isgonite încetul cu încetul din satele românești de stupide cuplete aduse pe drumurile de fier. Doinele din război sunt urmate de câteva povestiri ale dlui V. Savel, cari ne fac să regretăm întâlnirile tot mai rare cu autorul lor în paginile revistelor noastre literare.